

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Intelligente strategier for finanspolitisk konsolidering — kortlægning af drivkræfter for vækst i Europa: Hvordan kan vi udnytte vores økonomiers arbejdskraftpotentiale i lyset af det tvingende behov for finanspolitisk tilpasning?« (sonderende udtalelse efter anmodning fra det ungarske EU-formandskab)

(2011/C 248/02)

Ordfører: **Gérard DANTIN**

På vegne af det kommende ungarske EU-formandskab anmodede Republikken Ungarns faste repræsentant ved Den Europæiske Union, Peter GYÖRKÖS, den 15. november 2010 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om:

Intelligente strategier for finanspolitisk konsolidering — kortlægning af drivkræfter for vækst i Europa: Hvordan kan vi udnytte vores økonomiers arbejdskraftpotentiale i lyset af det tvingende behov for finanspolitisk tilpasning?

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 31. maj 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 472. plenarforsamling den 15.-16. juni 2011, mødet den 15. juni, følgende udtalelse med 164 stemmer for, 2 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Den økonomiske og finansielle krise, som opstod i løbet af 2007 og tog til i styrke i 2008, har haft alvorlige konsekvenser for de europæiske landes offentlige finanser og har i særlig grad forringet landenes finanspolitiske situation.

1.2 Det aktuelle behov for besparelser på de nationale budgetter som følge af de omkostninger, der er opstået pga. af forskellige økonomiske genopretningsplaner, støtte til banker i nogle lande og den manglende indsats over for en svag økonomisk vækst i den økonomiske politik inden krisen, resulterer i, at mange medlemsstater reducerer de offentlige udgifter. Dette risikerer at føre til, at medlemsstaterne reducerer deres forpligtelser til at omfordele under kollektive solidaritetsbaserede systemer, hvad angår såvel den sociale beskyttelse som de offentlige tjenesteydelser.

1.3 Denne strategi, som sigter mod en hurtig genopretning af den budgetmæssige balance, risikerer, rent bortset fra de dermed forbundne sociale omkostninger, at resultere i en stagnerende vækst på længere sigt, hvilket hovedsageligt skyldes, at budgetunderskuddene vil blive forværret som følge af den reducerede efterspørgsel. Underskud vil på deres side reducere efterspørgslen yderligere og dermed skabe en sneboldeffekt, som kan sende europæisk økonomi ud i en endeløs nedadgående spiral.

1.3.1 En intelligent finanspolitik må bryde denne spiral.

1.4 En intelligent finanspolitisk konsolidering indebærer, at man finder en »intelligent« balance mellem indtægter og udgifter og mellem udbud og efterspørgsel. Bæredygtig økonomisk vækst skal derfor være det primære mål for den økonomiske politik og alle andre politikker.

1.4.1 Bæredygtig vækst skal være et af EU's højst prioriterede mål.

1.5 Med dette mål for øje, ville det være hensigtsmæssigt at:

1.5.1 indføre en mere ambitiøs og fuldstændig regulering af de finansielle markeder for at hindre spekulation. Ellers vil denne ødelægge enhver indsats med henblik på en intelligent budgetkonsolidering;

1.5.2 udforme en vækstorienteret finanspolitik ved at:

— mobilisere opsparingspotentialet gennem udstedelse af europæiske obligationer til finansiering af infrastrukturprojekter;

— udstede euroobligationer for bl.a. at reducere refinansieringsomkostningerne på eurozonelande, som befinder sig i en vanskelig situation;

— sætte maksimalt på fleksibiliteten i konsolideringsperioden, eftersom en »big bang«-tilgang vil skade vækstperspektiverne;

1.5.3 anvende skattepolitikken til at fremme vækst ved at:

— styrke indsatsen for at koordinere medlemsstaternes finanspolitikker i overensstemmelse med EU's traktater;

— forbedre samarbejdet om bekæmpelse af skattesvig ved at anvende Eurofisc så effektivt som muligt;

— flytte skattebyrden i retning af nye indtægtskilder, såsom en afgift på finansielle transaktioner, energiafgifter, afgifter på finansielle institutioner, afgifter på CO₂-emissioner (under forudsætning af at markedet for emissionshandel omstruktureres) m.m.

1.5.4 vælge en beskatningsform, som tager højde for de eksterne virkninger af finanssektorens adfærd, således at beskatningsvilkårene kan bidrage til at skabe mere lige konkurrencevilkår i udviklingen og harmoniseringen af det indre marked i Europa;

1.5.4.1 Kommissionen har med udvalgets billigelse til hensigt at gennemføre en konsekvensanalyse med det formål at se på den potentielle struktur og gennemførelsesregler for en sådan afgift. Der vil dog ikke blive truffet nogen afgørelse om denne afgift, så længe resultaterne af undersøgelsen ikke er kendt.

1.5.5 skabe fremtidens vækst ved at:

— gennemføre Europa 2020-strategien, som i særlig grad har til formål at fremme en bæredygtig og inklusiv vækst på grundlag af en styrket koordinering af de økonomiske politikker, som imødegår de største flaskehalse, der hindrer vækst, herunder flaskehalse med relation til det indre markeds funktion;

— udvikle og gennemføre en ambitiøs og effektiv industripolitik, som prioriterer sektorer, der skaber en stor merværdi, er højteknologiske og har et stort vækstpotentiale. Dette gælder for såvel industri som tjenesteydelser;

— skabe en ægte »Small Business Act« for Europa;

— fokusere på vækstens »magiske triangel«, dvs. uddannelse, forskning og innovation. I den henseende vil det være hensigtsmæssigt at:

— videreføre og øge investeringerne i uddannelse og F&U på trods af budgetnedskæringerne, så man undgår, at EU uvægerligt bliver fattigere;

— sikre at uddannelser og kvalifikationer svarer til arbejdsmarkedets behov;

— ændre skattelovgivningen med det formål at give industrien incitament til at øge investeringerne i forskning, udvikling og innovation;

— gøre det lettere for forskere og produktudviklere at arbejde og samarbejde på tværs af grænser i EU, så man sikrer en vellykket etablering af det europæiske forskningsrum;

— reducere eller fjerne adskillige hindringer vedrørende SMV'ers adgang til finansiering og omkostningerne forbundet med intellektuelle ejendomsrettigheder og indgå en aftale om gennemførelse af det europæiske patent hurtigst muligt via et styrket samarbejde;

— udvide »konkurrencedygtige klynger« og øge deres ressourcer og kompetenceområde. I den henseende vil etableringen af et europæisk netværk kunne forbedre forbindelserne mellem forskning og innovation.

1.6 I den praktiske gennemførelse af disse politikker skal der, når de udelukkende afhænger af de enkelte medlemsstaters afgørelse, tages hensyn til de store forskelle i økonomiske resultater mellem de 27 medlemsstater. BNP-vækstrater, arbejdsløshedsniveauer og -tendenser, statsgælds-niveauer og udgifter til F&U er alle sammen stærkt forskellige, om end der kan konstateres visse mønstre.

2. Indledning

2.1 Det ungarske formandskab har bedt Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om »Intelligente strategier for finanspolitisk konsolidering – kortlægning af drivkræfter for vækst i Europa: Hvordan kan vi udnytte vores økonomiers arbejdskraftpotentiale i lyset af det tvungende behov for finanspolitisk tilpasning?».

2.2 Udvalget hilser denne høringsanmodning velkommen.

2.3 Den problemstilling, som EØSU anmodes om at anstille overvejelser over, skal ses i tilknytning til udvalgets bekymringer og det arbejde, som det allerede har udført, siden finanskrisen tog sin begyndelse.

2.4 Denne udtalelse vil gøre det muligt at ajourføre udvalgets tidligere overvejelser. Disse vil udgøre en støtte for udarbejdelsen af dette bidrag, hvis formål skal være at videreføre overvejelserne som reaktion på høringsanmodningen ⁽¹⁾.

2.5 Efter en kort analyse af krisens bevæggrunde vil vi se nærmere på dens konsekvenser samt de økonomiske og sociale risici ved en »ikke-intelligent« budgetsanering for til sidst at fremsætte forslag med henblik på fremme af en bæredygtig vækst, som alene vil formå at give den europæiske økonomi en saltvandsindsprøjtning.

⁽¹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Den internationale finanskrise og dens konsekvenser for realøkonomien«, EUT C 255 af 22.9.2010, s. 10, og »Økonomisk genopretning: status og konkrete initiativer«, EUT C 48 af 15.2.2011, s. 57.

3. Krisen og dens konsekvenser

3.1 Den økonomiske og finansielle krise, som opstod i løbet af 2007 og tog til i styrke i 2008, har haft alvorlige konsekvenser for de europæiske landes offentlige finanser. Dels tog en lang række regeringer skridt til at redde det finansielle system. Dels blev der indført omfattende budgetmæssige foranstaltninger for så vidt muligt at begrænse recessionens dybde vha. genopretningsplaner. Disse skulle supplere de automatiske stabilisatorer for at undgå, at den økonomiske aktivitet brød sammen, men de forværrede også budgetsituationen i mange lande.

3.2 De omfattende offentlige udgifter under finanskrisen gjorde det nok muligt at bevare likviditeten på markederne, men behovet for at aflaste budgetterne for udgifter, som skyldtes støtte til banker – som i visse medlemsstater – og nødvendige tiltag, førte til stigende arbejdsløshed og ekstra stramninger i flere lande, hvilket alt i alt udgør en trussel mod den økonomiske vækst.

3.3 Denne situation medførte en større stigning i det offentlige underskud i EU. Det øgedes fra 2,3 % af BNP i 2008 til 7,5 % i 2010 i EU som helhed og fra 2 % til 6,3 % i euroområdet ifølge Eurostat. Samtidig steg den offentlige gælds andel i 2008 fra 61,6 % til 80 % af BNP i EU og fra 69,4 % til 78,7 % i euroområdet. Væksten ventes at blive på 0,7 % i 2010, mens arbejdsløsheden menes at stige fra 7,1 % i EU i 2007 til 9,1 % i 2009 og forventes at nå op på 10,3 % ved udgangen af 2010 svarende til hen ved 25 mio. mennesker, hvoraf ca. 8 mio. mistede deres job på grund af krisen.

3.4 Der er ligeledes en risiko for, at de foranstaltninger, der er truffet i visse medlemsstater – og som i alt væsentligt består i at reducere de offentlige udgifter for at skabe balance i budgettet og nedbringe gælden så hurtigt som muligt – kan resultere i, at medlemsstaterne reducerer deres forpligtelser til at omfordele under kollektive solidaritetsbaserede systemer. Det giver derfor anledning til stor bekymring, at de sociale beskyttelsessystemer og de offentlige tjenesteydelser nedjusteres på nøjagtig det tidspunkt, hvor deres rolle som automatiske stabilisatorer og deres evne til at afbøde krisens følger virkninger effektivt er blevet hilst velkommen af alle.

3.4.1 Udvalget har den holdning, at det har afgørende betydning at bevare Europas sociale kapital og naturressourcer, som er grundlæggende faktorer for vækstfremme.

3.4.2 Det ville være ødelæggende for EU's (og medlemsstaternes) troværdighed, hvis borgerne fik den opfattelse, at EU er fast besluttet på – ligesom visse medlemsstater – at træffe omfattende foranstaltninger til at bistå en finans- og banksektor, som har ansvaret for den aktuelle krise. På et tidspunkt hvor det er nødvendigt at bekæmpe opbremsningen i den økonomiske

vækst, den store stigning i arbejdsløsheden og en øget jobusikkerhed og garanteret solidaritet vha. de sociale beskyttelsessystemer og offentlige tjenesteydelser, ville sådanne tiltag være ineffektive og straffe almindelige europæiske borgere, som ikke har haft andel i at skabe forudsætningerne for den økonomiske og finansielle krise. En sådan situation ville blot yderligere uddybe den eksisterende kløft mellem EU og borgerne.

3.5 Rent bortset fra de sociale omkostninger ved den hurtige tilbagevenden til et balanceret budget, som primært er baseret på en reduktion af de offentlige udgifter, er der også en risiko for, at en sådan strategi vil føre til en stagnerende vækst på længere sigt – hovedsageligt på grund af, at efterspørgslen bremses – som vil være ledsaget af en vedvarende eller stigende arbejdsløshed og dermed en erosion af Europas konkurrenceevne på globalt niveau.

3.5.1 Risikoen ved budgetmæssige stramninger består i, at de kan reducere efterspørgslen og dermed resultere i en recession, som skaber yderligere underskud og bringer europæisk økonomi ind i en nedadgående spiral.

3.5.2 Dette fald i efterspørgslen vil ramme særlig hårdt set i lyset af, at afstanden mellem rig og fattig øges (i Frankrig f.eks. steg den gennemsnitlige indtjening for de 0,01 % bedst betalte med 51 % mellem 1998 og 2005), og husholdningernes købekraft automatisk reduceres, til dels pga. den økonomiske situation, men også pga. det betydelige fald i lønningernes bidrag til merværdien: IMF beregnede i 2007, at lønninger og vederlagsandel af BNP i Europa faldt fra 73 % i 1980 til 64 % i 2005.

4. Mod en intelligent finanspolitisk konsolidering

4.1 Spørgsmålet er ikke så meget, om det er passende at arbejde for en tilbagevenden til en situation med budgetmæssig balance, men hvordan, hvem der skal betale, og i hvilket tempo, så den økonomiske vækst kan styrkes.

4.1.1 En intelligent finanspolitisk konsolidering indebærer, at man må finde en »intelligent« balance mellem indtægter og udgifter og mellem udbud og efterspørgsel. Med det formål for øje er det ubetinget nødvendigt, at vi genskaber den økonomiske vækst som del af en ekspansiv politik, der skaber gunstige vilkår for forbrug og investeringer, hvis krisen skal overvindes.

4.1.2 Finanspolitisk konsolidering afhænger også af pengepolitikens krav, som skal opfyldes, således at de pengepolitiske målsætninger for prisstabilitet og markedstillid kan realiseres, samtidig med at der skabes de rette betingelser for økonomisk vækst.

4.2 En vækstorienteret finanspolitik

4.2.1 Allerede længe inden den aktuelle krise oplevede Europa en utilstrækkelig vækst: Det årlige mål om en vækst på 3 %, som egentlig ligger til grund for Lissabonstrategien, er kun blevet opfyldt to gange. Denne manglende vækst er generelt ikke blevet imødegået på passende vis i de nationale regeringers økonomiske og budgetmæssige politik, men er blevet kompenseret gennem offentlig og privat låntagning. Det finansielle system må påtage sig en stor del af ansvaret for denne låntagning, f.eks. i form af realkreditlån. **Bæredygtig vækst skal derfor være det primære mål for den økonomiske politik og alle andre politikker. I den henseende kan en finanspolitisk konsolidering – herunder en effektiv tildeling af finansielle ressourcer – være en måde, hvorpå balancen i de offentlige budgetter kan genskabes på mellemlangt sigt, uden at målsætningen om en stærk økonomisk vækst bringes i fare.**

4.2.2 Den finansielle krise, og EU-økonomiens problemer med at modstå chokket, viser, at der er behov for en ny makroøkonomisk strategi. EØSU mener, at en mere afbalanceret makroøkonomisk politik, som kombinerer udbuds- og efterspørgselsaspekter, skal udgøre en integreret del af EU's strategi. I en »finansbaseret« verden, som begunstiger kortsigtede investeringer, og som derfor løber en risiko for, at de teknologiske fremskridt vil ske i et langsommere tempo, er det nødvendigt, at vi går bort fra en vækst, som hovedsageligt er baseret på spekulative bobler, og i stedet vender tilbage til en vækst, som er baseret på forbrug og investeringer, særligt i realøkonomiens innovative sektorer⁽²⁾ og med fokus på produktionsmetoder med lave emissioner, som er mindre destruktive for naturressourcerne.

4.2.3 EU kunne udstede en obligation til finansiering af europæiske infrastrukturprojekter. En sådan obligation ville være et nøgleinstrument i indsatsen for at tiltrække opsparing, som er tilgængelig på nuværende tidspunkt, men som ikke udnyttes til fordel for europæisk økonomi. Dette tiltag må kombineres med en koordineret strategi for industripolitikken⁽³⁾, som fremmer konkurrenceevnen i tråd med de retningslinjer, som fastsættes i Europa 2020-strategien⁽⁴⁾. I den henseende bifalder udvalget den erklæring, som Kommissionens formand præsenterede for Europa-Parlamentet den 14. december 2010, og som gik på, at han ville fremskynde planerne for en introduktion af sådanne projektobligationer. Imidlertid må introduktionen af projektobligationer ikke være et alternativ til eller en erstatning for udstedelsen af euroobligationer.

4.2.4 Udvalget støtter udstedelsen af euroobligationer, idet de ud over at gøre det muligt at finansiere store infrastrukturprojekter, som har til formål at modernisere Europa ved at skabe beskæftigelse og relancere vækst (som projektobligationer ville gøre det), også vil reducere omkostningerne til refinansiering af gæld for vanskeligt stillede eurolande og give obligationsmarkedet en europæisk dimension. Efter etableringen af

den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet vil udstedelse af euroobligationer give markedet et bevis på EU's interne solidaritet, og samtidig vil en sådan obligation demonstrere den politiske opbakning til den økonomiske og monetære union, samt at euroen er kommet for at blive.

4.2.4.1 Dette er almindelig praksis i USA – gennem det føderale finansministerium – og blev godkendt af Europa-Parlamentet og IMF i 2009. Dette vil reducere udgifterne til rente- og afdragsbetalinger for vanskeligt stillede eurolande og dermed give dem et større spillerum til vækstfremme.

4.2.5 Medlemsstater med et overskud på betalingsbalancens løbende poster og/eller lav offentlig gæld bør føre en ekspansiv politik for at stimulere efterspørgslen, men de gør det sjældent af frygt for at blive straffet af kreditvurderingsbureauerne. De spiller en »vigtig rolle for det finansielle systems virkemåde og kan derfor ikke fritages for kontrol«⁽⁵⁾. I den henseende er EØSU »også bekymret over [...], at der ikke oprettes et europæisk organ til vurdering af statsgæld«⁽⁶⁾.

4.3 Vækst og beskatning

4.3.1 Beskatning er en faktor i vækstfremme, for så vidt som den bidrager til et velfungerende indre marked, konkurrencedygtighed og til at lette presset mod de offentlige budgetter. Hvad angår spørgsmålet om en finanspolitisk konsolidering beklager udvalget, at Kommissionen næsten udelukkende har fokuseret på udgiftssiden og forsømt indtægtssiden: Denne tilgang rammer næsten altid de socialt udsatte grupper hårdest og hæmmer væksten ved at begrænse efterspørgslen.

4.3.2 I tråd med EU-traktaterne bør der gøres en større indsats på EU-plan for at koordinere medlemsstaternes finanspolitikker (harmoniserede beregningsgrundlag og minimumsbeskatningssatser), særligt i de sektorer, hvor skattegrundlaget er mest internationalt mobilt, og risikoen for skatteunddragelse og skattekonkurrence mellem medlemsstaterne imellem derfor er størst. Hovedformålet med denne koordinering på EU-niveau bør være at sikre og øge skatteindtægterne⁽⁷⁾.

4.3.3 Et intensiveret forvaltningsmæssigt samarbejde er også en af nøglerne til succes i bekæmpelsen af skattesvig. Etableringen af Eurofisc, et decentraliseret netværk, som er åbent for alle medlemsstater, og som skal fremme hurtige og målrettede foranstaltninger til bekæmpelse af moms- og skattesvig, er et første skridt i den rigtige retning⁽⁸⁾. I en nylig udtalelse har EØSU fremhævet

⁽²⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Lissabonstrategien efter 2010«, EUT C 128 af 18.5.2010, s. 3.

⁽³⁾ Jf. punkt 5.5.1.

⁽⁴⁾ Jf. brev fra EØSU's formand til Kommissionens formand af 31. marts 2010.

⁽⁵⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Kreditvurderingsbureauer«, EUT C 277 af 17.11.2009, s. 117, pkt. 1.1.

⁽⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Kreditvurderingsbureauer«, EUT C 54 af 19.2.2011, s. 37, pkt. 1.4.

⁽⁷⁾ Jf. fodnote 2.

⁽⁸⁾ Rådets forordning nr. 904/2010 om administrativt samarbejde og bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift (omarbejdning), EUT L 268 af 12.10.2010, s. 1.

behovet for at etablere forbindelser og et samarbejde med andre organer, som engagerer sig i kampen mod organiseret kriminalitet og hvidvaskning af penge⁽⁹⁾.

4.3.4 Skattebyrden bør flyttes i retning af nye indtægtskilder, såsom en afgift på finansielle transaktioner, energiafgifter, afgifter på finansielle institutioner, afgifter på CO₂-emissioner⁽¹⁰⁾ (under forudsætning af at markedet for emissionshandel omstruktureres) m.m. En sådan beskatningsmodel kunne resultere i et dobbeltafkast: på kort til mellemlangt sigt ved at lette presset på de offentlige budgetter og på længere sigt ved at bidrage til at om dirigere ressourcer i retning af bæredygtige investeringer i den overordnede realøkonomi og mere specifikt i grønne teknologier og sektorer⁽¹¹⁾. En sådan beskatning kunne også bidrage til nye egne indtægter i EU's budget⁽¹²⁾.

4.4 Beskatning af den finansielle sektor

4.4.1 I praktisk henseende bør beskatningen af den finansielle sektor øge de finansielle markeders stabilitet og effektivitet ved at reducere deres volatilitet og de skadelige følger af overdreven risikotagning⁽¹³⁾. Det virker derfor fornuftigt at vælge en beskatningsform, som tager højde for de eksterne virkninger af denne sektors adfærd, således at beskatningsvilkårene kan bidrage til at skabe mere lige konkurrencevilkår i udviklingen og harmoniseringen af det indre marked i Europa.

4.4.2 Afgift på finansielle transaktioner

4.4.2.1 EØSU støttede princippet om en afgift på finansielle transaktioner i sin udtalelse om de Larosière-gruppens rapport⁽¹⁴⁾: »EØSU finder, at en overgang fra kortsigtethed til langsigethed, hvor bonusserne ikke beregnes på grundlag af spekulative aktiviteter, er nødvendig. I den forbindelse støtter EØSU tanken om at beskatte finansielle transaktioner. [...] Målet med denne beskatning er at rejse offentlige midler. Denne nye indtægtskilde kunne anvendes til at fremme den økonomiske udvikling i udviklingslande, til at finansiere klimapolitik i udviklingslande eller til at **lette presset på de offentlige finanser**. Sidstnævnte punkt indebærer også, at den finansielle sektor vil tilbagebetale den offentlige støtte. På længere sigt skulle indtægterne gerne udgøre en ny generel offentlig indtægtskilde.«⁽¹⁵⁾ En afgift på finansielle transaktioner ville også have

⁽⁹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Forslag til Rådets forordning om administrativt samarbejde og bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift (omarbejdning)«, EUT C 347 af 18.12.2010, s. 74, pkt. 1.10.

⁽¹⁰⁾ Jf. fodnote 2.

⁽¹¹⁾ Jf. fodnote 4.

⁽¹²⁾ »Gennemgang af EU's budget«, KOM(2010) 700 endelig af 19.10.2010.

⁽¹³⁾ Jf. KOM(2010) 549 endelig »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Beskatning af den finansielle sektor«.

⁽¹⁴⁾ Jf. EØSU's udtalelse »de Larosière-gruppens rapport«, EUT C 318 af 23.12.2009, s. 57.

⁽¹⁵⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Afgift på finansielle transaktioner«, EUT C 44 af 11.2.2011, s. 81, Resumé og konklusioner, pkt. 1.10.

en hensigtsmæssig løftestangeffekt og resultere i ændringer i markedsdeltagernes adfærd.

4.4.2.2 Det er værd at bemærke, at Kommissionens formand afgav en erklæring den 8. september 2010, hvor han støttede princippet om en afgift på finansielle aktiviteter.

4.4.2.3 Med udgangspunkt i tidligere udtalelser mener EØSU, at EU og medlemsstaterne nu har brug for en afgift på finansielle transaktioner for at rejse midler til at mindske den budgetmæssige ubalance, finansiere økonomiske incitamentter til fremme af vækst og bekæmpe aktiviteter, som kun er baseret på spekulation.

4.4.3 Afgift på finansielle aktiviteter

4.4.3.1 Afgiften på finansielle aktiviteter⁽¹⁶⁾ beskatter i sin mest omfattende form (efter additionsmetoden) den samlede profit og aflønning fra finansielle institutioners forretningsaktiviteter, uanset hvilke produkter de sælger.

4.4.3.2 Afgiften kan betragtes som en beskatning af den merværdi, som skabes af virksomheder i den finansielle sektor. Den kan modvirke det nuværende lave niveau for denne sektors skattebidrag, som skyldes det faktum, at mange af sektorens aktiviteter er momsfrataget.

4.4.3.3 De indtægter, der skabes på europæisk niveau, kunne anvendes til finanspolitisk konsolidering i medlemsstaterne.

4.4.4 Kommissionen har med udvalgets billigelse til hensigt at gennemføre en konsekvensanalyse med det formål at se på den potentielle struktur og gennemførelsesregler for en sådan afgift samt at vurdere de reformer i finanssektoren, som vedrører indskudsgarantiordningen, de nye krav til egenkapital og likviditet m.m. På grundlag heraf bør man finde den rette balance mellem at opfylde målsætningen om at bekæmpe budgetunderskud og at opretholde banksektorens evne til at yde lån og bidrage til økonomisk vækst og jobskabelse. Der vil dog ikke blive truffet nogen afgørelse om denne afgift, så længe resultaterne af undersøgelsen ikke er kendt.

5. Opfinde morgendagens vækst

5.1 Europa står over for en række større udfordringer, såsom:

— en finansbaseret verden, som undslipper det politiske demokrati, der til dels er frakoblet den reelle økonomi, og som fremmer kortsigtede investeringer, der indebærer en risiko for en afdæmpning af tekniske fremskridt. Et ophør med reelle investeringer til fordel for finansielle investeringer udgør en bremse på udviklingen i beskæftigelse, indkomster, efterspørgsel og de offentlige budgetter;

⁽¹⁶⁾ Forslag fra IMF.

— opløsningen af de eksisterende sociale modeller i kombination med risiciene ved en konfrontation med USA og de store nye økonomier, hvor EU udelukkes, og som vil udgøre en fare for arbejdsmarkedet. For at tage morgendagens udfordringer op er man nødt til at kortlægge de politiske hovedlinjer, som kan medføre morgendagens vækst.

5.2 For atter at opnå en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst har EU udformet Europa 2020-strategien. Med afsæt i en øget koordinering af de økonomiske politikker tager den nye strategi sigte på at tackle de vigtigste af de forhold, som bremser væksten i EU, herunder dem, der vedrører det indre markedes virkemåde og infrastrukturer, samt det nødvendige i en fælles energipolitik og en ny ambitiøs industripolitik. Det Europæiske Råd har fremhævet, at alle fælles politikker, herunder den fælles landbrugspolitik og samhørighedspolitikken, skal understøtte strategien, og at denne skal indebære en stærk ekstern dimension⁽¹⁷⁾.

5.3 EØSU har nedsat et styringsudvalg, der arbejder snævert sammen med de faglige sektioner, CCMI, de nationale økonomiske og sociale råd og observatorierne om iværksættelsen af strategien og især om de syv flagskibsinitiativer, der skal sætte skub i vækst og beskæftigelse. I denne forbindelse vil udvalget afgive udtalelser om »flagskibsinitiativerne« for at følge op på strategiens »fem målsætninger«. Nøje overvejelser over **sektorer**, **aktører** og prioriterede **tiltag** må anstilles med det sigte at sætte denne nye strategi i værk.

5.4 **Prioriterede sektorer.** Sektorielt udtrykt opremses en række drivkræfter bag væksten, uden at denne oversigt er udtømmende, som undertiden findes i dag, men som især er fremtidsorienterede, fordi de har en høj merværdi, er højteknologiske og muliggør en potentiel stærk vækst, idet indholdet omfatter både industrier og tjenesteydelsessektorer:

— kulstoffri energi, grøn transport og grønne bygninger ... som resulterer i »grønne arbejdspladser«⁽¹⁸⁾

— »seniorøkonomi«: bioteknologi i sundhedens tjeneste, biovidenskab⁽¹⁹⁾ ...

— bioteknologi⁽²⁰⁾

⁽¹⁷⁾ Se konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 25.-26. marts 2010 og konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 17. juni 2010.

⁽¹⁸⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Fremme af varige grønne arbejdspladser i forbindelse med EU's pakke om energi og klimaforandringer«, EUT C 44 af 11.2.2011, s. 110.

⁽¹⁹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Biovidenskab og bioteknologi – En strategi for Europa. Rapport om fremskridt og fremtidig udvikling«, EUT C 234 af 30.9.2003, s. 13.

⁽²⁰⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Meddelelse fra Kommissionen: Mod en strategisk vision for biovidenskab og bioteknologi: Høringsoplæg«, EFT C 94 af 18.4.2002, s. 23.

— det digitale samfund, nanoteknologier⁽²¹⁾, robotteknik etc.

— agronomi og hydraulik som en reaktion på begrænsningen i agerjord, nytænkning af fremstillingsmetoder, så de bliver mere råstoføkonomiske, behandling af sjældne jordarter etc.

— stræben i de enkelte industrisektorer hen imod processer og udviklingsmetoder, der bruger mindre kulstof, så der udformes en ny tilgang til industripolitikken

— etc.

5.4.1 Uddannelse skal ligeledes være en prioriteret sektor til støtte for de andre sektorer. Uddannelse er uundværlig for vækst, fordi den former den menneskelige kapital, som er absolut nødvendig for udvikling. Man skal sørge for, at der er balance mellem kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov.

5.5 Prioriterede tilgange i vækstens tjeneste

5.5.1 Uddybningen af EU's indre marked skal som led i Europa 2020-strategien udgøre en prioriteret opgave for EU. EØSU mener, at det kun herigennem bliver muligt at opnå betydelige fremskridt med hensyn til en stærk, underbygget og mere rimelig økonomisk vækst i medlemsstaternes udvikling.

5.5.2 Gennemførelse af en effektiv industripolitik

5.5.2.1 Begrebet »industripolitik« har ændret sig gennemgribende i årenes løb. Det er derfor vigtigt at kortlægge de principper, som gør det muligt at definere den nøje og i et tidsvarende perspektiv.

— Først bør man præcisere, hvilke sektorer hovedvægten skal lægges på⁽²²⁾. Dernæst skal aktivitetsfelterne naturligvis være stærkt diversificerede. I nogle tilfælde, f.eks. når det gælder energi, vil der være tale om store europæiske projekter. I andre om kapitalfinansiering. Eller når der er tale om unge virksomheder og virksomheder i udvikling, handler det om at yde støtte til nye teknologier. I alle tilfælde skal industripolitikken udformes med sigte på både det indre marked og eksport.

— I sidste ende består den væsentligste udfordring i at finde måder, hvorpå denne industripolitik og den vækst, som den kan skabe på længere sigt, kan finansieres i en periode præget af finanspolitiske justeringer. En metode kunne være, at de europæiske opsparinger i massivt omfang anvendes til langsigtede produktive investeringer⁽²³⁾, som er økonomisk og socialt levedygtige, dvs. som har et betydeligt jobskabespotential. Der kunne være et problem relateret til en stor risikou villighed, men dette kunne

⁽²¹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Nanovidenskab og nanoteknologi: En europæisk handlingsplan for 2005-2009«, EUT C 185 af 8.8.2006, s. 1.

⁽²²⁾ Jf. pkt. 5.4.

⁽²³⁾ Jf. pkt. 4.2.3.

imødegås vha. mekanismer for risikodeling mellem offentlige myndigheder og private investorer, således at de offentlige myndigheder vil bære hovedparten af de langsigtede risici på samme måde som et genforsikrende selskab. En anden mulig strategi kunne være at udstede en overordnet europæisk obligation⁽²⁴⁾.

5.5.2.2 Imidlertid stiller udvikling af et afbalanceret, stærkt produktionssystem krav til to overordnede politikker: finans- og beskæftigelsespolitik. Med hensyn til beskæftigelsespolitik vil den største udfordring bestå i at frigøre borgernes potentiale for deltagelse på arbejdsmarkedet, og dermed også realisere en omfattende arbejdsmarkedsdeltagelse blandt unge og ældre. Samtidig bør der generelt tilbydes børnepasningsordninger af høj kvalitet for at understøtte forældrenes arbejdsliv⁽²⁵⁾.

5.5.3 En europæisk »Small Business Act«

5.5.3.1 Dette forslag er blevet fremsat mange gange, men aldrig fuldstændigt gennemført. Det er ikke desto mindre nødvendigt. Den amerikanske »Small Business Act« er eksempelvis et yderst effektivt redskab, idet den fremmer finansiering af såvel innovative som traditionelle investeringer og giver SMV'er en garanteret adgang til offentlige indkøbskontrakter. »Small Business Act« vedrører såvel nystartede som hurtigt voksende virksomheder. Den europæiske »Small Business Act« må, som sin modpart, anvende et bredt spektrum af redskaber til såvel offentlige indkøbskontrakter som finansiering. Udvalget foreslår derfor, at der udarbejdes et ambitiøst regelsæt for »Small Business Act«⁽²⁶⁾.

5.5.4 En politik for uddannelse, forskning og udvikling og innovation

5.5.4.1 På dette område kan der henvises til en lang række EØSU-udtalelser⁽²⁷⁾. Sammenfattende kan det siges, at udvalget konsekvent har erklæret, at F&U samt innovation er nøgleaktiviteter, idet Europas fremtidige position i verden vil være afhængig af den prioritering og de ressourcer, som F&U tildeles.

5.5.4.2 I disse tider med finanspolitiske stramninger er det nødvendigt, at EU og medlemsstaterne fortsat investerer i uddannelse, F&U og innovation. Sådanne investeringer må ikke blot fritages for budgetnedskæringer, men øges⁽²⁸⁾. I

modsat fald kan resultatet blive, at EU uvægerligt vil blive fattigere med dertil hørende tab af arbejdspladser og lavere levestandard for borgerne.

5.5.4.3 EU bør arbejde for en bedre tilpasning af skattelovgivningen, så den i højere grad skaber incitamenter til, at industrien øger investeringerne i forskning og udvikling⁽²⁹⁾. En sådan justering ville gøre det muligt at yde støtte til udviklingen af F&U-fokuserede SMV'er i opstartsårene. Set i lyset af at SMV'er spiller en strategisk rolle i EU's økonomi, anbefaler EØSU, at hver enkelt medlemsstat anvender et optimalt mix af skatteincitamenter til at fremme SMV'ers overlevelse og vækst i den nationale økonomi⁽³⁰⁾. Samtidig ville det også være fornuftigt at fremme eller uddybe fælles projekter mellem forskningsorganisationer og SMV'er, f.eks. under nationale eller europæiske offentlige forskningsagenturers ledelse, med det formål at styrke samarbejdet mellem disse aktører.

5.5.4.4 Hvis F&U skal fungere på effektiv vis, må forskere og produktudviklere have mulighed for at arbejde og samarbejde i hele EU på samme måde som inden for de nationale grænser. Med dette mål for øje er det nødvendigt, at det europæiske forskningsrum⁽³¹⁾, som bør være en realitet inden for de næste fire år, skaber rammerne for en reel fri bevægelighed for viden, der tilfører den nationale forskning en ægte europæisk merværdi.

5.5.4.5 Mange hindringer skal ligeledes reduceres eller fjernes: Adgangen til finansiering skal forbedres, særligt for SMV'er, intellektuelle ejendomsrettigheder skal være til at betale, der skal opstilles mere ambitiøse målsætninger, og der skal vedtages en strategisk tilgang for anvendelse af store budgetter til offentlige indkøb. Der bør nu hurtigst muligt indgås en aftale om EU-patentet. Et større samarbejde på dette område kan være en mulig midlertidig løsning.

5.5.4.6 Lissabonstrategien fastsatte, at EU bør afsætte 3 % af BNP til F&U, hvoraf to tredjedele bør komme fra den private sektor. Vi er ikke i nærheden af at opfylde dette mål, men det er vigtigt, at vi når så langt som muligt, idet det ville sætte os i stand til at skabe 3,7 mio. nye arbejdspladser inden 2020 og øge det årlige BNP med næsten 800 mia. EUR inden 2027⁽³²⁾. Det er nu vigtigere end nogensinde før, at dette mål gøres til en topprioritet for EU.

⁽²⁴⁾ Jf. fodnote 19.

⁽²⁵⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Årlig vækstundersøgelse: En hurtigere samlet EU-løsning på krisen«, EUT C 132 af 3.5.2011, s. 26, pkt. 4.2.

⁽²⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Tænk småt først« – En »Small Business Act« for Europa«, EUT C 182 af 4.8.2009, s. 30.

⁽²⁷⁾ Særligt udtalelser med relation til det 7. rammeprogram for forskning og udvikling, f.eks. udtalelsen »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (2007-2013)«, EUT C 65 af 17.3.2006, s. 22.

⁽²⁸⁾ »Europa 2020-flagskibsinitiativ: Innovation i EU«, KOM(2010) 546 endelig af 6.10.2010.

⁽²⁹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Mod en mere effektiv anvendelse af skatteincitamenter til fordel for F&U«, EUT C 10 af 15.1.2008, s. 83.

⁽³⁰⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Udnyttelse og styrkelse af EU's potentiale inden for forskning, udvikling og innovation«, EUT C 325 af 30.12.2006, s. 16, pkt. 3.5.

⁽³¹⁾ Jf. EØSU's udtalelser om henholdsvis »Forskere i det europæiske forskningsrum: et fag, mange muligheder«, EUT C 110 af 30.4.2004, s. 3, og »Grønbog om det europæiske forskningsrum – Nye perspektiver«, EUT C 44 af 16.2.2008, s. 1.

⁽³²⁾ Jf. P. Zagamé (2010): The costs of a non-innovative Europe.

5.5.4.7 Til slut kan det tilføjes, at etableringen af konkurrencedygtige klynger har vist sig at være et initiativ med yderst positive resultater i visse europæiske lande. Et europæisk netværk kan oprettes ved at udvide disse klynger og øge deres ressourcer og kompetenceområde. Dette er sandsynligvis også den bedste måde, hvorpå forbindelserne mellem forskning og innovation kan forbedres, set i lyset af at alle aktører er involveret i driften af disse.

6. **Civilsamfundet**

6.1 Endelig bør det bemærkes, at de vidtrækkende følger, som de finanspolitiske justeringer og jagten på vækst har for

borgernes daglige liv, betyder, at den sociale dialog og den civile dialog må være helt eksemplarisk på såvel medlemsstats- som EU-niveau.

6.2 Civilsamfundet, særligt de nationale økonomiske og sociale råd og tilsvarende organer, skal høres og inddrages, inden beslutningerne træffes. Der kræves en høj grad af socialt partnerskab, idet bæredygtige og succesrige valg på et så følsomt område på mellemlangt og langt sigt kun kan træffes, hvis reformerne kan accepteres af den brede offentlighed.

Bruxelles, den 15. juni 2011

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
